

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 14.04.2025

Vår ref.: 200801334-70 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Oversendelse av klage på NVEs vedtak om avslag på forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk, Vanylven kommune

NVEs vedtak om avslag på søknad om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk i Vanylven kommune i Møre og Romsdal, er påklaget av Advokatfirmaet Thommessen AS på vegne av Småkraft AS. Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33. Vi kan ikke se at klagen gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 10.01.2025. Klagen oversendes derfor til Energidepartementet (ED) for endelig avgjørelse.

Bakgrunn for saken

NVE ga konsesjon til Kasseelva kraftverk i vedtak av 02.09.2014, med endelig avgjørelse i vedtak av Olje- og Energidepartementet den 16.06.2016. Den 19.03.2021 mottok NVE søknad fra Småkraft AS om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk. I forbindelse med søknaden ba NVE om en oppdatert naturmangfoldrapport for tiltaksområdet. NVE mottok ny rapport i brev av 12.04.2023. Denne avdekket forekomst av naturtypen olivinskog i planlagt vannvei til prosjektet. Olivinskog fikk status som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven kapittel VI av 4. desember 2020. NVE vektla hensynet til forekomsten av olivinskog og avslo søknaden om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk i vedtak av 10.01.2025. I vedtaket ble det gitt følgende oppsummering og konklusjon:

«Det fremgår av forarbeidene til vannressursloven og vassdragsreguleringsloven at det normalt skal gis forlenget byggefrist når det blir søkt om det. Dette er gjeldende praksis, og den gir forutsigbarhet for konsesjonærene. Etter en konkret vurdering, kan nye vesentlige opplysninger, for eksempel ny informasjon om truet naturmangfold, likevel føre til at en søknad om forlenget byggefrist blir avslått. Det vil være et sentralt moment om det kan gis ytterligere vilkår som kan avbøte ulempene.

I tiltaksområdet for Kasseelva kraftverk er det registrert betydelig høyere verdier for naturmangfold enn det som lå til grunn for NVEs konsesjonsvedtak i 2014. NVE mener at en utbygging av Kasseelva kraftverk vil føre til negative konsekvenser i form av arealbeslag, fragmentering og irreversible inngrep i den sterkt truede naturtypen olivinskog som er omfattet av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52. NVE mener at fordelene med en estimert kraftproduksjon på beskjedne 4,7 GWh ikke kan veie opp mot ulempene for en sterkt truet og utvalgt naturtype. NVE kan heller ikke se at det vil være mulig å pålegge nye vilkår som avbøter de negative virkningene i tilstrekkelig grad.

(...)

NVE mener det foreligger tungtveiende hensyn knyttet til naturmangfold som tilsier at søknaden om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk bør avslås. I medhold av vannressursloven §§ 27 og 19 annet ledd, samt vassdragsreguleringsloven § 15, avslås søknaden om forlenget byggefrist.»

Klagen

NVEs vedtak om avslag på søknad om forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk er påklaget i brev av 17.02.2025 fra Advokatfirmaet Thommesen AS v/ Mari Andrea Moland, på vegne av Småkraft AS. Småkraft ber om at NVE omgjør vedtaket og gir tillatelse til forlenget byggefrist for Kasseelva kraftverk. Følgende oppsummeres i klagebrevet:

«Det ikke er riktig at kraftverkets negative konsekvenser for olivinskog ikke lar seg avhjelpe. NVEs vedtak er dermed bygget på feil faktum, og NVE har heller ikke oppfylt utredningsplikten sin etter forvaltningsloven. NVE har en plikt til å opplyse saken, samtidig som Småkraft burde få anledning til å uttale seg om opplysninger av vesentlig betydning, jf. forvaltningsloven § 17.

Det er mulig å justere rørgatetraseen, slik at man i størst mulig grad legger rørgata rundt, eller i utkanten av området med olivinskog. Dette vil etter vårt syn kunne redusere konsekvensene for olivinskog til et minimum. I denne klagen følger en foreløpig skisse og beskrivelse av hvordan Småkraft ser for seg å tilpasse rørgaten for å avhjelpe de negative konsekvensene. Småkraft vil så raskt som mulig ettersende ytterligere utredning av justeringen av rørtraseen. Småkraft mener at endringen er innenfor det konsesjonsgitte tiltaket, og legger opp til at tilpasningen vil følges nærmere opp i forbindelse med godkjenning av detaljplanen. Alternativt kan det vurderes å gjennomføre tilpasningen av rørgatetraseen som en planendring.

NVEs konkrete skjønnsutøvelse er mangelfull, da det ikke er lagt (tilstrekkelig) vekt på at det dreier seg om et kraftverk som allerede har gjennomgått full konsesjonsbehandling etter vassdragslovgivningen, hvilket tilsier tilbakeholdenhet med å revurdere kraftverkets fordeler og ulemper.

Endelig stiller Småkraft seg tvilende til om forekomst av olivinskog i influensområdet for kraftverket er nye opplysninger, da det også ved den opprinnelige konsesjonsbehandlingen var godt kjent at den aktuelle skogen ligger i et olivinrikt område.»

Uttalelse fra Miljødirektoratet

Det følger av naturmangfoldloven § 56 annet ledd at overordnet miljøvernmyndighet, i dette tilfellet Miljødirektoratet, skal få mulighet til å uttale seg til en klage dersom vedtaket som er påklaget gjelder tillatelse eller avslag til et tiltak i en forekomst av en utvalgt naturtype. NVE sendte derfor klagen over for kommentarer til Miljødirektoratet i brev av 21.02.2025. NVE mottok Miljødirektoratets uttalelse til klagen i brev av 14.03.2025. Vi gjengir Miljødirektoratets vurderinger og konklusjon fra uttalelsen:

«Miljødirektoratets vurderinger

Det er betydelig usikkerhet knyttet til avgrensningen av naturtypene olivinskog og kystlynghei i tiltaksområdet. Arealet har vært kartlagt stykkevis på ulike tidspunkter, og naturtypeavgrensningene er i stor grad basert på prosjektgrensen ved kartleggingstidspunktet, ikke den faktiske utbredelsen av naturtypene. Vi vurderer at det trolig forekommer olivinskog i tiltaksområdet, men at avgrensningen sannsynligvis bør justeres. Lokaliteten kan være noe mindre enn dagens avgrensning, men dette endrer ikke det faktum at tiltaket sannsynligvis vil berøre olivinskog.

Slik tiltaket var planlagt ved søknad om forlenget byggefrist og vurdert i naturmangfoldrapporten, innebærer det trolig fortsatt at rørgaten sprenges ned gjennom olivinskog, selv om avgrensningen av olivinskogen justeres noe. Dette vil medføre store permanente skader i en utvalgt naturtype som allerede er sterkt truet og under stort press. Fragmentering og varig arealbeslag i naturtypen vil føre til en irreversibel forringelse av lokaliteten. Dette er alvorlig for olivinskog, som i utgangspunktet har en svært begrenset utbredelse og som trues av arealendring. I likhet med NVE vurderer vi at den samlede belastningen på olivinskogen i området allerede er høy, og ytterligere inngrep vil forsterke dette.

I klagen fra Småkraft AS trekkes det frem at de negative konsekvensene kan avbøtes ved å legge om rørgatetraseen, slik at mesteparten av olivinskogen unngås. Et alternativt traséforslag er vist i vedlagt kart og følger grensen til olivinskogen mot øst. Vi bemerker imidlertid at denne avgrensningen også er basert på prosjektgrensen ved tidligere kartlegging, ikke på olivinskogens faktiske utbredelse. Det er dermed usikkert om den nye traseen faktisk unngår olivinskog.

Tiltaket har potensial for store og varige ødeleggelser av både utvalgte naturtyper og rødlistede arter i området, også dersom rørgatens trase endres. Føre-var-prinsippet etter naturmangfoldloven § 9 tilsier at det ikke bør gis tillatelse til tiltak i områder hvor det er stor usikkerhet rundt naturverdiene, og hvor skadepotensialet er høyt.

Konklusjon

På bakgrunn av den store usikkerheten knyttet til avgrensningen av olivinskog og kystlynghei, samt det betydelige skadepotensialet tiltaket innebærer, vurderer vi at klagen ikke bør tas til følge dersom det kan medføre etablering av rørgate eller tilhørende inngrep i olivinskog eller utvalgt naturtype kystlynghei.

Ved en eventuell tillatelse ber vi om at følgende vilkår settes:

- *Ny naturtypekartlegging må gjennomføres for å fastsette riktig avgrensning av olivinskog og kystlynghei.*
- *Kartleggingen må inkludere sopp i vekstsesongen, for å vurdere forekomst av rødlistede og habitatspesifikke arter.*
- *Rørgatens trase og tilhørende inngrep må legges utenfor forekomster av olivinskog og utvalgt naturtype kystlynghei, for å unngå varige skader på disse naturtypene.»*

NVEs vurdering av klagesaken

NVE skal avvise klagen dersom vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt, jf. forvaltningsloven § 33. NVE har på forespørsel fra klager gitt utsatt klagefrist til 17.02.2025. Klagen er følgelig rettidig og tilfredsstillende de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningsloven kapittel VI.

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom vi finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til ED for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Småkraft legger frem i sin klage at NVE ikke har oppfylt utredningsplikten sin etter forvaltningsloven. I den forbindelse vil NVE påpeke at tiltakshaver selv var oppdragsgiver og la frem rapporten som avdekket forekomst av naturtypen olivinskog i tiltaksområdet. Vi tar forbehold om at Småkraft er kjent med innholdet i rapporten, og Småkraft har stått fritt til å kommentere rapportens innhold ytterligere. Videre har søknaden om forlenget byggefrist for Kasseelva

kraftverk vært gjennom en høringsrunde hos lokale myndigheter, og Småkraft har vært forelagt alle innkomne høringsuttalelser for kommentarer. NVE mottok Småkraft sine kommentarer til høringsuttalelsene i brev 16.02.2024, og disse er referert i NVEs vedtak. NVE har påsett at saken er så godt opplyst som mulig før vi fattet vårt vedtak av 10.01.2025, og mener vi har oppfylt vår utrednings- og informasjonsplikt jf. forvaltningsloven § 17.

Småkraft har i klagen skissert et forslag til ny rørgatetrasé som etter deres syn vil kunne redusere tiltakets konsekvenser på olivinskogen tilstrekkelig. Dette mener de er innenfor det konsesjonsgitte tiltaket så lenge ytterligere utredninger blir ettersendt, eventuelt at alternativet legges frem som en planendring. De hevder NVE har oversett denne muligheten og mener derfor vedtaket er bygget på feil faktum.

I konsesjonen er det gitt tillatelse til å plassere rørgata vest for Kasseelva. Rørgata slik den er skissert i klagen er lokalisert på østsiden. Dette er utenfor tiltaksområdet som ble vurdert i konsesjonsbehandlingen. Det betyr at arealet de nå ønsker å ta i bruk ikke er kartlagt etter gjeldende regler. Arealet var heller ikke en del av hva som ble hørt i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Det vil derfor ikke være mulig til å behandle rørgatetraseen innenfor gjeldende konsesjon. Samtidig mener NVE, i likhet med Miljødirektoratet, at det foreligger stor usikkerhet om ny skissert rørgatetrasé faktisk unngår olivinskog.

Småkraft stiller seg videre tvilende til om funn av olivinskog i tiltaksområdet kan ses på som ny informasjon da det ved konsesjonstidspunktet var kjent at området har en olivinrik berggrunn. I forlengelse av det påpeker de at det skal være en høyere terskel for å stanse et tiltak som allerede har fått konsesjon, for å gi forutsigbarhet for konsesjonærene.

NVE bekrefter at det har vært forutsatt at det skal praktiseres lempelighet ved søknader om byggefristforlengelser. Dersom det foreligger nye vesentlige opplysninger, skal det likevel vurderes om tiltaket bør avslås. NVE mener at avgrensingen av olivinskog, samt at naturtypen fikk status som utvalgt naturtype ved kgl.res. den 4. desember 2020, er å betrakte som ny vesentlig informasjon.

I klagen argumenteres det med at betydningen av naturtypeutvelgelsen ikke innebærer vern eller forbud mot inngrep i naturtypen, men regler om bærekraftig bruk. I lys av det påpeker Småkraft at olivinskoglokaliteten allerede er preget av inngrep i form av en plantet granskog. Tiltak på denne lokaliteten mener de derfor er et eksempel på bærekraftig bruk av naturtypen. Selv om det eksisterende inngrepet er reversibelt, mener de at det ikke foreligger holdepunkter for at granskogen faktisk vil bli fjernet. Videre legger Småkraft til at bygging av Kasseelva kraftverk er vurdert til å ha «noe til middels negativ konsekvens» for naturmangfold, og vil ha begrensede konsekvenser for naturverdier.

I henhold til naturmangfoldloven § 53 skal det ved utøving av aktsomhetsplikten etter lovens § 6 tas spesielt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper for å unngå forringelse av deres utbredelse og økologiske tilstand. NVE holder ved den oppfatning at bygging av Kasseelva kraftverk er et irreversibelt inngrep som vil føre til en fragmentering av lokaliteten, beslaglegge areal og føre til et varig tap av olivinskog. NVE mener fordelene med prosjektets estimerte kraftproduksjon på 4,7 GWh ikke veier opp mot ulempene, og tiltaket er følgelig ikke bærekraftig.

Som nevnt i NVEs vedtak av 10.01.2025, er olivinskog prioritert i Oppfølgingsplan for trua natur. Artene og naturtypene som er prioriterte i Oppfølgingsplan for trua natur er sterkt og kritisk truede arter og naturtyper Norge har et særskilt ansvar for. Hovedmålet med oppfølgingsplanen er å gjennomføre tiltak for å ivareta og bedre rødlistestatusen for disse artene og naturtypene. Gjennom planen er en forutsetning for å stoppe negativ utvikling for olivinskog tilstrekkelig innsats

som reduserer arealavgang til andre formål, samt å forbedre tilstanden hvor det er gjort arealendringer, slik som utplantede granforekomster.

Vi viser også til Miljødirektoratet som skriver i sin uttalelse at det foreligger usikkerhet tilknyttet avgrensing av naturtyper i tiltaksområdet. De viser til at det er kartlagt kystlynghei rundt prosjektområdet for Kasseelva kraftverk, og at gjennomførte kartlegginger er avgrenset av prosjektgrensene ved kartleggingstidspunktet. De mener videre at lokaliteten med olivinskog mulig er noe mindre enn dagens avgrensing og at deler burde vært kartlagt som kystlynghei med lav kvalitet, men at tiltaket trolig vil berøre olivinskog likevel. Dette mener de er alvorlig for olivinskog som fra før av har en begrenset utbredelse. Samtidig er kystlynghei med lav kvalitet også omfattet av forskrift om utvalgte naturtyper, og Miljødirektoratet vurderer at tiltaket har høyt skadepotensial i et område med stor usikkerhet rundt naturverdier. De konkluderer med at føre-var-prinsippet etter naturmangfoldloven § 9 tilsier at tiltaket ikke bør få tillatelse. Dersom tiltaket likevel skulle få tillatelse, mener de at det må settes nye vilkår.

NVE er kjent med at det er kartlagt kystlynghei rundt prosjektgrensene til Kasseelva kraftverk, og er enig i at det må tas forbehold om usikkerheter tilknyttet kartleggingsavgrensinger. Det er muligheter for at noe av prosjektområdet burde vært kartlagt som kystlynghei, men ut fra gjennomførte kartlegginger, flyfoto, berggrunnskart og foreliggende kunnskap, mener NVE at tiltaket vil føre til forringelse av olivinskogforekomsten som er registrert. Videre viser vi til at NVE har lagt til grunn usikkerhet og potensiale for funn av høye naturverdier i tiltaksområdet, og har anvendt føre-var-prinsippet i vårt vedtak av 10.01.2025. NVE mener, i likhet med Miljødirektoratet, at tiltakets skadepotensial er høyt.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 10.01.2025. Klagen oversendes derfor ED til endelig avgjørelse jamfør forvaltningsloven § 33.

Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Med hilsen

Ylva Bencze Rørå
fagleder

Hanne Tjoflot
førstekonsulent

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Energidepartementet

Kopimottakerliste:

MILJØDIREKTORATET
SMÅKRAFT AS
SMÅKRAFT AS - Katarina Eftevand